

Potopisni listi

slovenskega učitelja svojemu pobratimu.

(Dalje.)

XVI. pismo.

Predragi prijatelj! Če si se morebiti že malo naveličal pospremljati me na mojih potih po Hrvaškem, bodi utolažen; kajti danes se napotim v duhu s Teboj vred zopet proti domači zemlji. Zveza ali vožnja železnice med Karlovcem in Zagrebom je za popotnike jako nerodno vravnana. Ako prideš namreč na en dan v Karlovec, moraš ostati tukaj dve noči, ker železnica navadno le enkrat prihaja, in sicer zvečer prav pozno, zjutraj pa odhaja prav zgodaj. Le pondeljek in petek delata izjemo; ta dva dneva se človek tudi lahko popoldne ob 5. uri proti Zagrebu odpelje. In to je bilo ravno dne 28. avgusta mogoče.

lerstorf, da bi Rudolfovo železnico do Adrije izpeljal, z velikim plačilom od južne železnice priboril to, da se je odrekla predpravici za 7 let, ktera obstoji o tem, da sme vsako železnico v prvi vrsti ona sama zidati. Od onega časa se je delalo le na to, da bi se Rudolfova železnica ne zvezala s Trstom, in to vsaj ne po pristojni črti, ktera bi bila najugodnejša. Ta pa je ona, ki bi šla iz Launsdorfa čez Loko v Trst, ker je najkrajša, najcenejša. Ona bi, neodvisna od južne železnice, vezala severne dežele Avstrije s Trstom in bi bila tudi podlaga daljnim železnicam v Karlovec, Pulj, v Dalmacijo. Al ta železnica — ironično pravi Südenhorst — ima veliko napako v sebi; ona ne služi namenom južne železnice; ona bi avstrijskemu trgovstvu pri prometu in prevažavanju pomagala, ona bi rešila nas monopola južne železnice, s katerim se avstrijsko trgovstvo na morji popolnoma izdà namenom francosko-laške železnične družbe. Verjeti bi se moralo, da te napake črte Launsdorf-Loka-Trst bodo vsako avstrijsko vlado silile, z vsemi močmi delati na to, da se izvrši ta črta. Al žalibog! to ni res. Ministerstvo je namesto Loške črte zopet predložilo Predelsko črto, akoravno so jo uradniki c. kr. glavne inšpekcije po večletnih preiskavah zaznamovali za „technischer Unsinn“. Pričakovati je, da zbornica poslancev ne bode ministerske spomenice o predelski železnici za nezmotljivo imela, ter da bode zaslišala tudi izvedence o železniških zadevah in pa tudi zastopniki črte Loške. Tem se tega ni bati, ker, razen privržencev monopola južne železnice, med katerimi je žalibog v prvi vrsti sedanji finančni minister, se ni nikdo ne v tehničnih ne v narodno-gospodarskih ozirih za to oglasil, in še celó „spomenico“ so morali na napačni račun stroškov stvariti, da vsaj na videz se Predelska črta opraviči!

Vladni načrt kaže, da je namen, Predelsko železnico le do Gorice napraviti, od tod v Trst pa — odložiti. Ker pa privilegij južne železnice s 1. januarjem leta 1874. zopet moč zadobi, je očitno, da se ne bode zidala, in tako bi Rudolfova železnica v Gorici se končala in ondi se z južno vezala; mesto Trst naj tedaj po mislih sedanjega finančnega ministra le južni železnici služi.

Po vsem tem dokazuje Südenhorst, da bodo stroški dokaj večji, kakor jih nastavlja ministerska „spomenica“, da stroški za železnico iz Trbiža v Gorico bodo precej presegli proračun od 26 milijonov in 105.219 gold. Minister kupčijstva pa to tudi vé, in ker noče nikdo prevzeti dela, zato naj država sama zida železnico, vsaj so — če kdo verjame — finance avstrijske tako strašansko bogate, da se sopen lahko kakih 40 do 50 milijonov za ptuje namene žrtuje! Dalje dokazuje iz „spomenice“ ministerske, da se na zidanje nove železnice iz Gorice v Trst ne misli, in, ko bi se po tej črti tudi izdelala, bi trgovstvu celó nič ne koristila, ampak le južni železnici podložna bila.

Opomin

zarad starih že preklicanih bankovcev.

Razglas državnega denarstvenega ministerstva naznanja, da se stari bankovci (že preklicani) po 1 gold. od 1. januarja 1858. leta, in po 5 gold. od 1. maja 1859. leta, kateri so samo na sprednji strani tudi rdeče povrh natisnjeni, pri c. k. državnemu ministerstvu proti prošnji do konec letošnjega leta samo še zamenajo, potem, to je, od novega leta naprej pa niso ne vinarja več vredni. — Zdaj tekoči bankovci po 1 in 5 gold. od 1866. leta niso še preklicani.

Kar mi je bilo posebno ljubo, bilo je to, da sem se po dnevi iz Karlovca odpeljal, ter tako priliko imel, občudovati rajsko lepoto okolice med Karlovcem in Jasko. Planota, zlasti proti desni, je neizmerna, krasna, zemlja plodonosna; proti levi tam pa ob kraji obširne ravnine visoki Gorjanci, ki se od Metlike sem v velikem polkrogu privijó, ter naprej gori prek Okiča zopet proti Samoboru in Kranjsko-Dolenskim zaobrnejo, celi nepopisljivo mični okolici, — res pravi panoramski sliki — dajajo dostojno ozádje. Da pa ne boš mislil, da moje pero lepoto teh krajev presiluje, beri le, kar je pisal leta 1852. rajni slavnoznani tržaški prošt Mihael Vrné o njej, rekoč: „Vsa ta ravnina ali cela okrajna od Karlovca do Zagreba, je res tako lepa, da se ne bojim reči, da bi se smela z Lombarškimi okrajinami meriti, ko bi bila obdelana kakor gré. Zemlja je dobra in rodovitna, dasiravno so tla sèm ter tjà nekoliko močirna; še nikjer nisem lepše turšice videl, ko v ti ravnini, posebno okrog Jaske. Ko bi tedaj rok in denarja ne manjkalo — pa menda obojega manjka — bi se dala okrajna, ki je že sama na sebi prekrasna, v kratkem v pravi raj spremeniti, kjer bi se mnogovrstnega žita, sočivja, vina in najžlahnejšega sadja obilo obilo